

**PRZEDMIOT FAKULTATYWNY
W ROKU AKADEMICKIM
2025/2026**

Prowadzący: Prof. Piotr Stępnia

Tytuł przedmiotu fakultatywnego:

Wina, wstyd i poczucie krzywdy w dialogu z klientami instytucji korekcyjno – wychowawczych

Rok studiów: I II stopnia

Forma zajęć: konwersatorium, 15 h

Tematyka:

Panorama instytucji korekcyjnych, terminologia psychologii winy, relacja winy do wstydu, pojęcie i mechanizm poczucia własnej krzywdy u osób naruszających normy społeczne i prawne; trudności w dialogu w warunkach odczuwania upokorzenia związanego z umieszczeniem w instytucji korekcyjnej; techniki powstawania zniekształceń poznawczych neutralizacji, stresu związanego z izolacją, neutralizowania empatii dla drugiego człowieka, negowania krzywdy ofiary; problem tzw. ofiar zastępczych; wybrane programy mediacyjne w Polsce, Francji, Anglii i USA; rezultaty, dotychczasowe doświadczenia i przyczyny niepowodzeń

Program zajęć:

1. Zapoznanie z panoramą instytucji korekcyjnych, terminologią psychologii winy, relacją winy do wstydu, pojęciem i mechanizmem wykształcania poczucia własnej krzywdy u osób naruszających normy społeczne i prawne
2. Zapoznanie z trudnościami w dialogu w warunkach odczuwania upokorzenia związanego z umieszczeniem w instytucji korekcyjnej, poczucia utraconego instytucjonalnie człowieczeństwa, aberracji i zniekształceń poznawczych
3. Przedstawienie technik neutralizacji zniekształceń poznawczych w zakresie empatii dla drugiego człowieka, negowania krzywdy ofiary; problem tzw. ofiar zastępczych
4. Analiza wybranych programów mediacyjnych realizowanych wobec różnych kategorii klientów trudnych w Polsce, Francji, Anglii i USA; Analiza rezultatów; dyskusja nad dotychczasowymi doświadczeniami i przyczynami niepowodzeń;

Proponowana literatura:

Ciosek M., *Człowiek w obliczu izolacji więziennej*, Gdańsk 1996.

Goffman E., *Instytucje totalne. O pacjentach szpitali psychiatrycznych i mieszkańcach innych instytucji totalnych*, Sopot 2011.

Gordon M., *Poczucie winy sprawców przestępstw* (red.) E. Habzda-Siwek, J. Kabzińska (red.), *Psychologia i prawo. Między teorią a praktyką*, Gdańsk 2017.

Heszen I., *Psychologia stresu*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013

M.J. Hoffman, *Empatia i rozwój moralny*, wyd. polskie, Gdańsk 2006

Jakubik A., *Psychologia poczucia winy*, *Psychiatria Polska*, 9 (3/1975).

Kosewski M., *Ludzie w sytuacjach pokusy i upokorzenia*, Warszawa 1987.

Leippe M.R., Zimbardo P.G., *Psychologia zmiany postaw i wpływu społecznego*, Poznań 2004.

Moczydłowski P., *Drugie życie więzienia*, Warszawa 2008.

Prokofieff S.O., *Duchowe znaczenie przebaczenia*, wyd. polskie Gdynia 2006, tłum. M.

Stępnia P., *Resocjalizacja (nie)urojona*, Warszawa 2017.

Stępnia P., *Więzienie ten dom (mało) dobry*, Warszawa 2021.